
HÍRÖSSZEFOGLALÓK

Hírösszefoglaló rovatunkban a MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport munkájában résztvevő egyetemi hallgatók írásait közöljük. A rovat célja, hogy a Közjavak blog és folyóirat profiljába illeszkedő, – a közjog területét tágan értelmezve – legfrissebb tudományos hírekről, álláspontokról, az egyes közjogi szervek döntéseiről első kézből nyújtson információt az olvasóközönségnek.

AZ EUB ELUTASÍTOTTA MAGYARORSZÁG ÉS LENGYELORSZÁG KERESÉTÉT AZ UNIÓS KÖLTSÉGEKBŐL TÖRTÉNŐ KIFIZETÉSEK FELFÜGGESZTÉSE KAPCSÁN*

Az Európai Unió Bírósága ítéletében kimondta, hogy „az uniós költségvetésből származó finanszírozás igénybevételét a jogállamiság elveinek tagállamok általi tiszteletben tartásához kötő feltételeességi mechanizmus megfelelő joggalappal lett elfogadva, összeegyeztethető az EUSZ. 7. Cikk szerinti eljárással, és tiszteletben tartja különösen az Unióra ruházott hatáskörök korlátait, valamint a jogbiztonság elvét.” Jelen bejegyzés arra fókuszál, hogy mindez milyen relevanciával bír, s mint jelent a gyakorlat számára.

Előzmények

Magyarország mint felperes, megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be az EUB-hoz, a Lengyel Köztársaság mind beavatkozó fél támogatásával, az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa, mint alperesek és az őket támogató Belga Királyság, Dán Királyság, Németországi Szövetségi Köztársaság, Írország, Spanyol Királyság, Francia Köztársaság, Luxemburgi Nagyhercegség, Holland Királyság, Finn Köztársaság, Svéd Királyság és az Európai Bizottság beavatkozó felekkel szemben. A keresetben Magyarország az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerrel szóló, 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendelet megsemmisítését kérte a Bíróságtól. A rendelet lehetőséget biztosít a Tanács számára, hogy a Bizottság javaslata alapján védelmi intézkedéseket fogadjon el, így lehetősége van az uniós költségekből történő kifizetések felfüggesztésére vagy az uniós költségvetésből finanszírozott programok jóváhagyásának felfüggesztésére.

Magyarország és Lengyelország a rendelet megsemmisítését az EUSZ-ben és

* Készítette: *Karácsony Roxána*, joghallgató, DE ÁJK

az EUMSZ-ben foglalt megfelelő jogalap hiánya, a 7. cikk szerinti eljárás megkerülése, az uniós hatáskörökön való túlterjeszkedés és a jogbiztonság elvének megsértése okán kérték.

Az ítélet alapjául szolgáló érvekről

A rendelet jogalapját tekintve a Bíróság kimondta, hogy az eljárás megindításához alapos okkal megállapíthatónak kell lennie annak, hogy valamely tagállamban megsértették a jogállamiság elvét, továbbá ezen elv megsértése kellően közvetlenül érinti az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodást vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét, illetve ennek a kockázata fennáll. A Bíróság kiemelte, hogy a hozható intézkedések az uniós költségvetések végrehajtásával függhetnek össze, valamint a „rendelet az uniós költségvetésnek a jogállamisági elvek megsértéséből kellően közvetlenül következő érintettségével szembeni védelmére irányul.

A Bíróság ítéletében emlékeztet arra, hogy a tagállamok közötti kölcsönös bizalom alapja, hogy az Unió közös értékeit, mint például a jogállamiság és a szolidaritás, minden tagállam tartsa tiszteletben, az Unió pedig képes kell legyen arra, hogy védje ezen értékeket. Továbbá a Bíróság hangsúlyozza, hogy az uniós költségvetés fontos eszköze annak, hogy a tagállamok közötti szolidaritás elvét átültessék a gyakorlatba. „Az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodást és az uniós pénzügyi érdekeket súlyosan veszélyeztetheti a jogállamiság elveinek valamely tagállamban történő megsértése”, tekintettel arra, hogy ezáltal megszűnhet a biztosíték arra, hogy az uniós költségvetésből fedezett kiadások megfelelnek az előírt finanszírozási feltételeknek és teljesítik az így elérni kívánt célokat. A rendelet bevezette a horizontális „feltételelességi mechanizmust”, amely megköveteli a jogállamisági elvek tiszteletben tartását az uniós költségvetésből származó finanszírozás igénybevétele esetén.

A Bíróság megállapította, hogy a rendeletben bevezetett eljárás nem ütközik a EUSZ 7. cikkébe, mivel a rendelet az uniós költségvetés védelmére irányul, azon esetekben, ahol a tagállamban a jogállamiság elvét megsértették, az uniós költségvetés megfelelő végrehajtását érintően. Minderre tekintettel „az EUSZ 7. cikk szerinti eljárás és a rendelettel bevezetett eljárás célja eltérő és a tárgyuk is különböző”, így megállapítható, hogy a rendelet tiszteletben tartja az Unióra ruházott hatáskörök korlátait.

A jogbiztonság kérdésköréhez kapcsolódó EUB álláspont

Magyarország és Lengyelország arra hivatkozott, hogy a rendelet nem határozza meg a „jogállamiság” fogalmát és elveit. A Bíróság álláspontja szerint a rendeletben szereplő jogállamiság fogalmi elemeit adó elvek, a tagállamok által saját jogrendszerükben elismert és alkalmazott közös értékekből, illetve a „jogállamiság” olyan fogalmából erednek, amelyekben a tagállamok osztoznak és elfogadnak. Ezen indokok menték a Bíróság szerint pontosan meghatározható az egyes elvek lényeges tartalma és az azokból eredő követelmények is. A Bíróság továbbá pontosítja, hogy a rendeletben előírt védelmi intézkedésekhez szükséges, hogy tényleges kapcsolat álljon fenn a jogállamiság elvének megsértése és az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodás, vagy az Unió pénzügyi érdekeinek érintettsége és annak komoly kockázata között, valamint a jogállamisági elvek megsértésének a tagállami hatóságnak betudható olyan helyzet vagy magatartás kell legyen, amely az uniós költségvetés megfelelő végrehajtása szempontjából releváns.

A Bíróság megállapította, hogy a rendelet megfelel a jogbiztonság elvéből eredő követelményeknek, tekintettel arra, hogy a Bizottságnak az uniós bíróság felülvizsgálata mellett szigorú eljárási követelményeket kell betartania.

Záró gondolatok

A Bíróság teljes egészében elutasította a Magyarország és Lengyelország által benyújtott kereseteket. Az ügyet a Bíróság teljes ülése vizsgálta, mivel úgy ítélték meg, hogy alapvető fontosságú kérdést érintenek, azzal kapcsolatban, hogy a Szerződések milyen lehetőséget adnak az Unió számára, hogy a költségvetését és a pénzügyi érdekeit a jogállamiság elveinek a tagállamokban történő megsértésével szemben védje.

Az döntés értelmében az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerrel szóló rendeletnek megfelelően hivatalos eljárások indulhatnak azon tagállamokkal szemben, ahol az uniós támogatásokkal összefüggésben álló jogállamisági problémák fedezhetők fel.

Források jegyzéke:

- <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=17940201F5C1281020A49BD1BA57AE12?text=&docid=254061&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=352201>

A KÚRIA TEHERBÍRÓ KÉPESSÉGGEL KAPCSOLATOS ÉRTELMEZÉSE A TELEKADÓ KAPCSÁN*

A Kúria Önkormányzati Tanácsa a 2022. február 15-én hozott határozatával új szintre telepítette a telekadó konfiskáló jellegének megállapíthatóságát egy bírói kezdeményezés alapján indult normakontroll eljárásában. A döntés háttérében egy, az elmúlt időben született Alkotmánybírósági döntés áll, mely egy helyi telekadó szabályozás kapcsán azt állapította meg, hogy az adott esetben az adóalanyok arra voltak kötelesek, hogy nagyon rövid időn belül és ismétlődő jelleggel a telek értékével azonos összeget fizessenek meg a telekadó keretében.

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás szerint a Veszprémi Törvényszék előtt folyó per felperese egy ún. „kivett üzemi terület” művelési ágú külterületi ingatlan tulajdonosa 2017. június 6. napjától. A telek területe 92.342 m², rajta építményadó köteles ingatlan nem található. Ajka Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője határozatot hozott, amely alapján a felperest 2019. és 2020. adóévekre vonatkozóan összesen 36.936.800 Ft telekadó megfizetésére kötelezte. A felperes az alperesi határozat ellen keresetet nyújtott be, amelyben az alperesi határozat hatályon kívül helyezését kérte, és indítványozta, hogy a bíróság a Kúria előtt indítson eljárást arra tekintettel, hogy a perben alkalmazandó Ajka Város Önkormányzat Képviselő-testületének telekadóról szóló 25/2015. (XI.30.) számú önkormányzati rendeletének (a továbbiakban: Ör.) 4. § b) pontja a Htv. 7. § g) pontjába ütközik, ugyanis a megállapított adómérték lényegében konfiskáló. Előadta, hogy 2017-ben szerezte meg a perbeli ingatlant 6.463.940 Ft vételárért, és állítása szerint az ingatlan értéke jelenleg is 7.500.000 Ft. Ehhez képest a telekadó mértéke évente 18.468.400 Ft összegű, ami álláspontja szerint nyilvánvalóan aránytalan. A telekadó összegének megállapítása szabályszerűen az Ör. alapján történt, amelynek 4.§ b) pontja alapján Ajka Város Önkormányzat illetékességi területén a telekadó éves mértéke külterületi telek esetén az adókötelezettség alá eső területrészt után 200 Ft/m².

A Veszprémi Törvényszék előtt zajló perben szakértő került bevonásra, aki megállapította az ingatlan forgalmi értékét, amelyhez képest a megállapított telekadó mértéke súlyosan aránytalan, szankciós jellegű, az adóalany aránytalan megterhelését eredményezi. A bíróság kezdeményezte az említett jogszabály más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárást, és indítványozta, hogy a Kúria állapítsa meg annak törvénytörő voltát és az ügyben való alkalmazhatóságát zárja ki.

* Készítette: *Németh-Kiss Szófia*, joghallgató, DE ÁJK

A Kúria Önkormányzati Tanácsának felhívására az érintett Önkormányzat nyilatkozatot tett, amelyben kifejtették, hogy álláspontjuk szerint az adótétel nem ütközik a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvénybe (a továbbiakban: Htv.) az Önkormányzat differenciált szabályozást alkalmazott a helyi sajátosságok és a saját gazdálkodási követelményeinek figyelembevételével. A védirat kitér rá, hogy a helyi jogalkotó nem tud tekintettel lenni arra, hogy minden egyes adózónál, minden egyes adótárgynál fennálljon a teherviselő képesség feltétele. Az adóalany a perben nem hivatkozott arra, hogy a kivetett adó megfizetése sértené a teherviselő képességét, továbbá az ingatlan területe, adottságai, földrajzi elhelyezkedése lehetővé teszi a magasabb adó kivetését. Az ingatlan tulajdonosa élt a beépítés lehetőségével, így a kifogásolt telekadó csak 2019. és 2020. évben terhelte.

A Kúria az indítványt a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény alapján bírálta el és azt megalapozottnak találta. Kiemelte, hogy a helyi adókról szóló törvény értelmében az önkormányzatok rendelkeznek adómegállapítási joggal, azonban az adó mértékét csak úgy lehet megállapítani, ha az a helyi sajátosságoknak és az adóalanyok széles körét érintően az adóalanyok teherviselő képességének is megfelel. A bírói indítvány kizárólag a helyi adókról szóló törvény 7. § g) pontjára hivatkozik, így a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésén alapuló, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről való döntési jogkörét érdemben gyakorolhatta ebben az ügyben.

A Kúria először az adóterhelés abszolút mértékének kérdését, majd az önkormányzati mérlegelés jogszerűségét vizsgálta. Megállapította, hogy jelen esetben az adóterhelés mértéke önmagában nem túlzó (ahogyan arra az önkormányzat is hivatkozott), azonban az adómértéket szükséges az adóalaphoz, telekadó esetében az ingatlan értékéhez is viszonyítani, így erre az ingatlanra kiszabott adó mértéke rendkívül túlzónak minősült a telek forgalmi értékéhez képest. Bár az önkormányzati szabályozás a telek bizonyos sajátosságait figyelembe vette, és elvitathatatlan, hogy joga van a településeknek a helyiadó-rendszeri eszközök igénybe vételére, azonban az Önkormányzat saját gazdálkodási követelményeinek érvényesítése során nem kellően vette figyelembe az érintett adóalanyi körnek az adótárggyal összefüggésben értékelendő teherbíró képességét. Így a Kúria az ügy körülményeit mérlegelve az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő ügyben a felperest 2019. és 2020. adóévekre vonatkozóan terhelő, az Ör. által megállapított telekadófizetési kötelezettséget jogellenesnek találta, a Htv. 7. § g) pontjába való ütközését állapította meg, és így a 4. § b) pontját megsemmisítette.

A Kúria Önkormányzati tanácsának e némiképp új típusú értelmezése (a konfiskáló jelleg alacsonyabb szinten történő megállapítása) nem indok nélküli, ugyanis indokolásában kitért arra, hogy az Alkotmánybíróság 20/2021. számú

határozatában úgy határozott, hogy a vagyonnal arányos közteherviselés értelmezése szempontjából a telekadó éves összege a telek értékéhez viszonyítandó, mégpedig a területalapú adóztatás esetében is a szélsőséges esetekben. Mindebből okszerűen következik, hogy a Htv. 7. § g) pontja szerinti teherviselő képességet nem általában az adóalany (gazdálkodási, jövedelmi stb.) helyzetével, hanem csakis az adótárggyal összefüggésben értékelhető kapacitásához kapcsolhatóan lehet figyelembe venni. Kérdésként merülhet fel ugyanakkor, hogy a korábbi 50-60-70%-os konfiskálónak minősülő adóterhelési színtről való elmozdulás mennyiben fogja azt eredményezni, hogy erre tekintettel más önkormányzatok ehhez hasonló szintű adóterhelése miatt közigazgatási perben támadják a telekadó mértékét a teherbíró képességre hivatkozva. Ugyanis az elmúlt években számos esetben vizsgált telekadó rendeleteket a Kúria Önkormányzati tanácsa, ahol az 40-50%-os szintet nem találta a Htv. 7. § g) pontjába ütközőnek. Így érdemes lesz a joggyakorlat fejlődését figyelemmel kísérni.

Összességében tehát a Kúria Önkormányzati Tanácsa mindezek alapján arra az elvi következtetésre jutott, hogy a Htv. 7. § g) pontja szerinti adózói teherviselő képességet nem általában az adóalany gazdálkodási, jövedelmi helyzetével vagy más körülményeivel, hanem csakis az adótárggyal összefüggésben értékelhető kapacitásához kapcsolhatóan lehet figyelembe venni. A Htv. 7. § g) pontjának sérelme valósul meg azzal, ha az önkormányzat saját gazdálkodási követelményeinek érvényesítése során nem kellően veszi figyelembe a számításba vehető adóalanyi körnek az adótárggyal összefüggésben reálisan értékelhető teherbíró képességét. Az adóalanyok széles körét érintően az adóalanyok teherviselő képességének értékelése az alkotmányos jogok általános érvényű (mindenkire kiterjedő) tiszteletben tartása és kötelezettségek érvényesülése keretei között történik.

Források jegyzéke:

- Ajka Város Önkormányzat Képviselő-testületének telekadóról szóló 25/2015. (XI. 30.) számú önkormányzati rendelete <https://www.ajka.hu/upload/joganyag/telekado2015.doc> (letöltve: 2022. 03. 06.)
- Köf.5.031/2021/7. számú határozat <https://kuria-birosag.hu/hu/onkugy/kof503120217-szamu-hatarozat> (letöltve: 2022. 03. 06.)

- 1990. évi C. törvény a helyi adókról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000100.tv> (letöltve: 2022. 03. 06.)
- 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700001.TV#lbj0idd184> (letöltve: 2022. 03. 06.)

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

A Közjavak folyamatosan várja a maximum 10.000 karakter terjedelmű, a folyóirat profiljába illeszkedő tanulmányokat. A kéziratok megküldése előtt javasoljuk a formai követelményekre vonatkozó szabályok áttanulmányozását. A megjelentetni kívánt tanulmányokat a szerkesztőbizottság részére az alábbi e-mail címre kérjük megküldeni: bartha.ildiko@law.unideb.hu

Formai követelmények:

A tanulmányokat a Times New Roman betűtípusban, 12-es betűmérettel, 1,5 sortávolsággal, sorkizártan kérjük elkészíteni.

Hivatkozási rendszerre vonatkozó követelmények:

A szerkesztőbizottság kéri a szerzőket, hogy amennyiben lehetőség van rá, a tanulmányokat egyfelől a hagyományos szövegekőzi lábjegyzettel ellátott formátumban, valamint az elektronikus megjelentetést elősegítő sorkőzi hivatkozásokat tartalmazó változatban is szíveskedjenek elkészíteni. Utóbbi esetében az alábbi formátumot javasoljuk:

1. Amennyiben a forrás nyilvános weboldalon is teljes terjedelemben elérhető (pl. egy hatályos törvényszöveg), akkor a wordbe ágyazott hiperhivatkozással (a hiperlinket a szövegben a forrásra egyértelműen utaló szóhoz vagy szókapcsolathoz rendeljük hozzá).

Példa:

"Az információs szabadság lényege, hogy a társadalom tagjainak joga van a közérdekű adatokat (Infotv. 3. § 5.) megismerni, betekinteni az ezekkel kapcsolatos dokumentációba."

Amennyiben tudományos irodalmi forrást hivatkozunk meg ezzel a módszerrel, a hiperlink alatt csak olyan elérhetőséget adjunk meg, amely a közlemény bibliográfiai adatait is teljeskörűen tartalmazza és a szerzői jogi követelményeknek megfelelően lett közzétéve. Amennyiben ez nem lehetséges, a 2. pontban ismertetett hivatkozási formát alkalmazzuk.

2. Ha nem érhető el (vagy nem teljes terjedelemben) a forrás nyilvános weboldalon, a forrást a megfelelő szövegrész után szögletes zárójelben jelöljük meg, az alábbi formai szabályok szerint hivatkozva:

Könyveknél:

[Sivák József–Vigvári András (2012): *Rendhagyó bevezetés közpénzügyek tanulmányozásába*. Budapest: Complex]

Tanulmánykötetben, gyűjteményes kötetben megjelent szövegek esetében:

[Mickiewicz, Ellen (2000): Institutional Incapacity, the Attentive Public, and Media Pluralism in Russia. In: Richard Gunther, Richard Mughan, Anthony (eds.): *Democracy and the Media*. Cambridge: Cambridge University Press., pp. 85–121.]

Folyóiratban megjelent tanulmány esetében:

[Selck, J. Torsten (2004): On the Dimensionality of European Union Legislative. In: *Journal of Theoretical Politics*. Vol. 16., No. 2. April, pp. 203–222.]

Hetilapokban/napilapokban megjelent, szerző nélküli írások hivatkozása:

[Közös rendszer – felkészült irányítás (2011). In: *Szabadhadjú Városi Hetilap*, 2011. 21. évf. 42. sz. (12. 20.) 4–5. old.]

Mindegyik fenti esetben az alábbiak szerint kérjük a pontos oldalszám megjelölését, amennyiben szükségessé válik: magyar szakirodalomnál „34–54. old.” és angol szakirodalomnál „pp. 34–54.”

Kérjük, hogy a szerzők a tervezett tanulmány részét képező képeket, ábrákat vagy táblázatokat is külön dokumentumban is küldjék el (ábrák és táblázatok esetében olyan formátumban, amelyben lehetséges ezek szerkesztése - diagramoknál excelben).

© 2022 MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoport.

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a szerzők írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható.

Idézni, szöveges tartalmat átvenni csak a forrásra való hivatkozással szabad.